

якого віднесено цільове бюджетне фінансування, механізм іпотечного кредитування з використанням державного кредиту, гарантійне забезпечення кредитів суб'єктів малого підприємництва, формування на основі залучення вільних державних коштів кредитних спілок для надання кредитів малому бізнесу, спрощену систему оподаткування, серед важливих стимулів якої: сплата єдиного податку, величина якого не змінюється при зростанні прибутку, звільнення від ряду податків і зборів, які сплачують платники загальнодержавної системи оподаткування. Такий широкий спектр інструментів бюджетно-податкового регулювання, на нашу думку, відповідає сучасним підходом до державної підтримки суб'єктів малого підприємництва, у туристичній галузі зокрема, й деякі з них можуть успішно застосовуватись у вітчизняній практиці.

Література

1. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва. навч. посібн. / В. І. Тирпак, С. А. Жуков. – К.: Кондор, 2012. — 270 с.
2. Оподаткування суб'єктів господарювання: навч. посіб. / [В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко, О. Г. Волкова]; за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: «ВМВ», 2014. – 418 с.

Марина СЛАТВИНСЬКА, Наталія СМЕНТИНА
Одеський національний економічний університет

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В рамках реалізації Стратегії «Україна-2020» і курсу на досягнення європейських стандартів життя та виходу України на провідні позиції у світі, першочерговими пріоритетами стають соціально-економічні умови становлення й розвитку держави. Актуалізуються питання ефективного проведення бюджетно-податкової реформи та її впливу на економічні і соціальні процеси. Одними з провідних умов досягнення поставлених цілей є виважене застосування бюджетних і податкових інструментів, своєчасність та якість надання послуг органами місцевого самоврядування, забезпечення їх бюджетної автономії та фінансової самостійності (відповідність фінансових ресурсів і наданих повноважень).

Проведення бюджетно-податкової реформи відзначилося низкою змін як у Податковому так і в Бюджетному кодексах. З 2015 року новацією в бюджетній сфері стало застосування медичної та освітньої субвенцій [1]. З одного боку, це можна розглядати як позитивний аспект на шляху розвитку відповідних галузей; з іншого, – як обмеження впливу органів місцевого самоврядування щодо фінансування охорони здоров'я та середньої і професійної освіти. Доцільно відмітити, що субвенції, які не були використані в повному обсязі, залишатимуться в розпорядженні місцевого бюджету на наступний рік і це слід розцінювати як позитивний аспект реформ.

Новим вектором є стимулювання до об'єднання територіальних громад. Вони матимуть такі ж повноваження як міста обласного значення. Запроваджуються прямі міжбюджетні відносини між державою та об'єднаними територіальними громадами, що має сприяти залученню додаткових коштів та розвитку територій. Водночас запровадження принципу «мовчазної згоди» спрощує процедуру надання місцевих гарантій та здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій.

В контексті останніх змін позбавляється права надання місцевим бюджетам середньострокових позик казначейство, що в подальшому може спровокувати виникнення проблем зі платоспроможністю окремих територіальних громад.

Крім того, з метою зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування їм було передано (встановлено пропорції відрахувань) такі загальнодержавні податки і збори, як: податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок з роздрібною торгівлі, екологічний податок, державне мито та інші. До місцевих податків і зборів віднесено: податок на майно (податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, земельний податок та

орендна плата, транспортний податок), єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір. Власні спостереження доводять, що запровадження цих змін надало можливість збільшити частку місцевих податків і зборів в доходах місцевих бюджетів з 8% у 2014 році до 22,3% у 2015 році. Тобто відмічається позитивна динаміка у зміцненні власної дохідної бази місцевих бюджетів.

З 1 січня 2016 року вступили в силу положення щодо підвищення ставок (з 2 до 4% та з 3% до 5%) та зниження обсягу доходу для платників 3 групи єдиного податку (з 20 млн. грн. до 5 млн. грн.) [2]. З огляду на постійно зростаючі темпи інфляції і рівень цін, таке зниження обсягів доходу обмежує можливості суб'єктів малого підприємництва до застосування спрощеної системи оподаткування обліку і звітності, створює підґрунтя до зростання безробіття, спонукає до укриття доходів. У 2015 році рівень тіньової економіки України був майже 47% ВВП [3], а зазначені податкові зміни можуть його лише підвищити.

Відбулися зміни в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Встановлено єдину базову ставку з податку на доходи фізичних осіб у розмірі 18%, тоді як зарубіжний досвід свідчить про необхідність диференціації ставок для досягнення принципу справедливості оподаткування [2]. Як позитивний аспект можна відмітити відміну відрахувань єдиного соціального внеску працівників і встановлення ставки 22% для працевластуваних, що знижує податкове навантаження.

Не зважаючи на зміни в податковій і бюджетній сферах, допоки не створено механізмів усунення надмірної централізації бюджетної системи. Доказом чого є зростання частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів з 56,4% у 2014 році до 59 % у 2015 році. Перманентний характер реформ не дає можливості встановити чітку залежність між проведеними заходами і отриманими результатами. З метою нівелювання негативних сторін бюджетно-податкової реформи доцільним є встановлення чітких часових обмежень щодо її проведення, а також врахування зарубіжного досвіду.

Література

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Редакція від 13.02.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Редакція від 07.01.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Уровень теневой экономики вырос до 47% // Офіційний сайт 24news. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://24news.com.ua/949-uroven-tenevoj-ekonomiki-vyros-do-47>.

Сергій СОБЧУК

Київський національний торговельно-економічний університет

БЮДЖЕТНА СТІЙКІСТЬ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Стабілізація державних фінансів та забезпечення бюджетної стійкості увійшли в число пріоритетних напрямів економічної політики після кризи 2008-2009 рр. У багатьох розвинених країнах падіння доходів бюджету внаслідок економічного спаду та зростання витрат на антикризові заходи призвели до значного бюджетного дефіциту та швидкого зростання державного боргу. Усвідомлюючи ризики дестабілізації державних фінансів, в останні кілька років у низці країн світу, уряди здійснювали заходи, спрямовані на зміцнення основних бюджетних показників, скорочення дефіциту та стабілізацію державного боргу. При цьому фіскальна корекція була особливо інтенсивною в тих країнах, які не мали можливості залучати кредити за найнижчими ставками і таким чином не могли рефінансувати борг на прийнятних умовах, відкладаючи бюджетну консолідацію.

Протягом кількох останніх десятиліть був розроблений комплекс методів, призначених для отримання практичних оцінок бюджетної стійкості. Основними в цій області можна вважати роботи Дж. Хорна, О. Бланшара, Є. Горюнова, І. Богдана, І. Чугунова. У їх працях була сформульована загальна концепція бюджетної стійкості та запропоновані деякі